

הלכות עירובין

שמה דין ארבע רשויות לשבת וכו' כ"ז סעיפים:

א ארבע רשויות לשבת רשות היחיד ורשות הרבים כרמלית ומקום פמור.^א

איוו היא רשות היחיד מקום המוקף מחיצות גבוהות עשרה מפחים^ב ויש בחללו^ג (א) ד' מפחים על ד' מפחים שהוא שיעור מקום חשוב^ד הראוי להשתמש בו.^ה

וכן חרין עמוק עשרה מפחים שנמצא חללו מקף במחיצות גבוהות עשרה אם רוחב חללו הוא ד' מפחים על ד' מפחים שהוא שיעור מקום הרי הוא רשות היחיד גמורה בתוכו אפילו הוא כרשות הרבים.^ו

וכן עמוד^ז או תל^ח שהוא גבוה עשרה ורחב ד' על ד' הרי הוא כמוקף מחיצות גבוהות עשרה שהלכה למשה מסיני^ט היא שאנו אומרים גוד אסקי^י דהיינו שאנו רואים את ד' צדדי העמוד הגבוהים ו' מפחים כאלו נמשכו והועלו למעלה על ראשו^{יא} ועומרים במחיצות סביב לו ונמצא ראשו מוקף מר' צדדים וחללו ד' על ד'.^{יב}

קונטרס אחרון

(8) ד' מפחים בו' הנה רמ"א כאן^א נתכוין לדעת ר"ת^ב ולא לדעת רשב"ם^ג כמבואר ממה שכתב כמ"ש בס"י שמ"ט ושם פסקו בש"ע^ד דלא כרשב"ם. והנה כר"ת נמי לא קי"ל כמבואר גבי תחומין בסוף סי' שצ"ט ע"ש בטור^ה והא דכ"ס^ו שמ"ט קי"ל כוונתה ע"ש בכ"י היינו כדפרישי^ז דגבי העברה ליכא למיתב פיאות כו' משא"כ בתחומין וא"כ ה"ה למקום ד' על ד' כדפרישי^ח בהדיא. ע"י בתוס'^ט ורא"ש^י וכן דעת הרמב"ם^{יא} ורשב"א^{יב} ורבינו ירוחם^{יג} ומגיד משנה^{יד} וטור וש"ע^{טו} כמ"ש האליה וז"ל וכן דעת הלבוש שהשמיט הג"ה זו:

א ברייתא שבת ג, א. מור ושילע ס"א.

ב מור ושילע ס"ב.

ג ת"א ס"ק א. תוס' עירובין עה, א ד"ה אלא מאי וכ"ה כוונת ב"י בשילע ס"ב וס"ל. סברה הב' שבעולת שבת

ס"ה. אכן העוור. תוספת שבת ס"ק ג. דלא כס"ז ס"ק ב עיי"ש. וראה גם לקמן ס"ז וס"ל. חדושי צ"צ מה, ד.

ד ראה רש"י עירובין מ, א ד"ה מקום שאין בו תוס' שבת ד, א ד"ה הוא בעיני.

ה עירובין עה, א. וראה רש"י שם ד"ה אפשר תלי.

ו ברייתא שבת ג, א. מור ושילע שם. וראה לקמן סי' שנה ס"א (שכל מחיצה). מ"ג נתיב. פסקי אורח"י ע' 207.

ז שבת ה, סע"א, וכלקמן ס"ה.

ח שבת צט, ב. עירובין עה, א. רמב"ם הל' שבת פ"ד הל"ט.

ט עבודת הקודש שער ג ס"א.

י שבת ק, א. מור ושילע שם.

יא מוכה ג, ב ורש"י שם ד"ה לגוד. לבוש ס"ב.

יב רש"י גמרא עירובין פט סע"א. וראה גם לקמן ס"ד. סכ"ב. סכ"ג. סי' שנח ס"א וסמ"י. סי' שעב ס"ד וס"ט.

יג שער ס"ד. סי' תה ס"ג.

יד רש"י שם ד"ה כלי עלמא. מוכה ד, ב ד"ה גוד אסקי. רבינו ירוחם נתיב יב ריש ח"ד.

יז רש"י שבת ג, ב ד"ה קי"ל גמורה. וראה העי"ב השדמ ע' כט.

צינונים לקונטרס אחרון

ט עירובין פ"ד ס"ג.
 י הל' שבת פ"ב ה"ח (לענין העברה) ופ"ד היא (לענין רה"י).
 יא עבודת הקודש שער ג ס"ד.
 יב נתיב יב ח"ד (צא, ב).
 יג הל' שבת פ"ד ה"ז.
 יד שלא הזכירו כאן אלכסון — רק לקמן בס"י שמש.
 טו ס"ק ב. ואליה רבה ס"ק ד.

א ס"ב, שכתב שצריך ד' טפחים הן ואלכסון, וצוין לתוס' עירובין דף גא (ע"א ד"ה כזה).
 ב שבתוס' שם, שבכל צד נותנין האלכסון.
 ג שבתוס' שם, שמרבעין ליריבוע העולם.
 ד ובי"ה לקמן שם ס"ב.
 ה ולקמן שם ס"ד.
 ו עירובין שם ד"ה הן ואלכסון.
 ז שם ד"ה מי בעינין, וראה גם לקמן שם.
 ח שם, שחלף על דעת ר"ת.

הלכות עירובין שמה

תרסה

ב תל שהוא משופע והולך ומתלקט בגבהו מעט מעט אם הוא מגביה ¹ מפחים מתוך הילוך ד' אמות ² הרי הוא כאלו וקוף ביושר ורשות היחיד הוא במקום גבהו ³ אם מגביה כן מכל רוחותיו ⁴ אפילו הוא עומד ברשות הרבים כיון שאין נזה להלך בו ⁵ אבל אם מתלקט גובה עשרה מתוך הילוך ה' אמות הרי ההילוך בו נזה וקל ולפיכך הוא כרשות הרבים גמורה ⁶ אם הוא ברשות הרבים או ככרמלית אם הוא ככרמלית:

ג עמוד גבוה עשרה שיש בראשו ד' על ד' ומתקצר והולך למטה ⁷ וכשמגביה ⁸ מפחים סמוך לארץ יש בו ג' מפחים על ג' מפחים ⁹ הרי הוא רשות היחיד על ראשו ¹⁰ לפי שהלכה למשה מטמיה הוא ¹¹ שאומרים גוד אחת דהיינו משוך את ראש העמוד מכל צדדיו והורד למטה עד לארץ והרי זה כאלו מחיצות מקיפות אותו ¹² מכל צדדיו עד ראשו וכיון שבראשו יש ד' על ד' הרי הוא שם רשות היחיד גמורה ¹³ ואפילו אם כשהגיע לפחות מג' מפחים סמוך לארץ אין בעיניו ג' מפחים על ג' מפחים אין בכך כלום שכל שהוא פחות מג' מפחים לארץ כלבוד הוא וכאלו הגיע לארץ ¹⁴.

אבל תחת ראשו ועד הארץ אע"פ שאנו רואים כאלו מחיצות מקיפות שם אין זה מועיל לעשות שם רשות היחיד ¹⁵ לפי שאין שם ריוח ד' על ד' שהיא ראוי להשתמש שם ¹⁶ שהרי תחתית העמוד מפסיק שם ¹⁷:

ד עמוד שיש בעיניו ד' על ד' במשך גובה עשרה ואח"כ מתמעט והולך אע"פ שכשמגיע ל' מפחים סמוך לארץ אין בעיניו ג' מפחים או אפילו אם כבר אין בעיניו ג' מפחים למעלה הרבה יותר מג' מפחים סמוך לארץ הרי הוא רשות היחיד על גבהו ¹⁸ משום שאומרים גוד אסוק גובה ¹⁹ מפחים של צדדיו למעלה כמו שנתבאר ²⁰.

אבל למטה תחת השיפוע אינו רשות היחיד ²¹ כיון שאי אפשר לומר שם גוד אחת מחמת בקיעת הגדרים ²² כי כל מחיצה שאינו מונעת ג' מפחים לארץ אינו מחיצה לחלוק רשות בפני עצמה לפי שהגדרים יכולים לבקוע תחתיה ²³ אבל פחות מג' מפחים שאינן יכולין לעבור שם ²⁴ אפילו אין בה אלא ²⁵ מפחים ומשהו אנו אומרים לבוד וכאלו הגיע לארץ:

ה כל מקום שיש לו שם ד' מחיצות אע"פ שאינן שלימות אלא פרוצות באמצען ואין בהן אלא אמה לכאן ואמה לכאן בכל זווית ²⁶ כגון ד' קורות הנעוצים ברשות הרבים

יד רב יהודה אמר רב שבת ק"ג ט"א רמב"ם הל' שבת פ"ד הל' י"ג מ"א ס"ק א. וראה גם לקמן פ"ד סמ"ו וס"ט מ"י שנו ס"ב ס"י שנת ס"ט מ"א ס"י שנס ס"ה ומס"ב.
יז שם פ"ד ס"א ס"י שצט מ"ה.
יח שם פ"ד הל' תל.
יט רבנו הגאון שם.
יז אלא שאם רבים בקעים בו היו כרמלית מדרבנן כדלקמן קונטרס אחרון ס"ק ב וט"י שנס סמ"ב וט"ג.
יח רש"י ונ"א שם.
יט ברייתא שבת ק"א א. רמב"ם הל' שבת פ"ד הל' י"ג.
כ תוס' שם ד"ה ויש עוברת הקודש שער ג ס"א וכן ב"ח ס"ק א.
כא תוס' שבת ק"א א ד"ה שתי מ"א שם.
כב מוכה ג. ב רש"י שם ד"ה לנה.
כג רש"י שבת ק"א א ד"ה ולישא ור"ה מוסקל ור"ה דאמרינן. מוכה כב. א ד"ה שאין בנו.
כד ואל הוכיז כיון טעם גודו אסוק. כדלעיל ס"א ולקמן פ"ה.
כה ראה רש"י שבת ק"ה ויש בקצר. עירובין לג. ב

ד"ה וסבר לה. תוס' שם ע"א ד"ה וכלכלה. וראה לעיל ס"י רשב"ק ס"ק ב אם הוא מנועם לבוד.
כו מ"א שם. אלה רבה ס"ק ג. תוספת שבת סוף ס"ק ב. וראה מדרש"א שבת ק"א א על תוס' ד"ה חרק ונת.
כז תוס' ד"ה.
כח ראה דברי נתיחה שם ב, ח. רשמות עירויים שבת ס"ל דף אוח ג.
כט תוס' שבת ק"א ב ד"ה הם העולו. צ"ל א ד"ה שתי. עירובין לג. א ד"ה דהרי וקף. מ"א ס"ק א. ובס"י רסו ס"ק ג. וראה גם לעיל שם ס"ה. לקמן ס"י תה סוף ס"ז.
ל לעיל ס"א לענין עמוד ותל.
לא תוס' שם וט"ם. מ"א שם לגירסת תוספת שבת סוף ס"ק ב ותחזית השקל שם. וזה שלא כתב כאן הטעם שבמקום הקודש. ראה דברי נתיחה שם. מ"ז וציינים.
לב כרבנן שבת ק"א א.
לג שבת ק"א צ.
לד רש"י שם ד"ה תהם משום.
לה משנה עירובין פ"ב י"ז ב רמב"ם הל' שבת פ"ה הל' כ"ז.
ו ראה גם מור וקציע ס"י תרל ס"ז – לענין מוכה.

הלכות עירובין שמה

תרכו

לארבע זוויות וכל אחת עביה אמה על אמה¹⁷ שנמצא שלכל רוח יש מחיצה ברוחב אמה מוויית זו וברוחב אמה מוויית זו אם אין ביניהם אלא י"ג אמות ושליש הרי זה רשות היחיד מן התורה והזורק לתוכה מרשות הרבים חייב¹⁸ אבל מדברי סופרים¹⁹ אינן החשובות מחיצות להתייר המלמול בתוכו אפילו הן בכרמלית הואיל²⁰ והפרוץ מרובה על העומד²¹ אלא לעולי רגלים בלבד התירו לעשות כן כסבי הביראות שברשות הרבים²² כדי שיהיו מים מצויים להם בשבתות:

ו' וכן מקום המוקף ג' מחיצות גמורות אלא שפרוץ ופתוח לגמרי ברוח רביעית²³ או אפילו אין בו אלא כ' מחיצות ולתי²⁴ שלחי זה נדון כמחיצה ג' ע"ד שיתבאר בס"י שם²⁵ הרי הוא רשות היחיד גמורה מן התורה והזורק מרשות הרבים מתוכו חייב אבל הכנסים אסרו למלטלם בו יותר מד' אמות ושלא להוציא ולהכניס מתוכו לרשות היחיד ולא לרשות הרבים²⁶ כדון הכרמלית שיתבאר²⁷.

במה דברים אמורים כשמקום זה הוא פרוץ ופתוח לכרמלית אבל אם הוא פתוח לרשות הרבים הזורק לתוכו פטור²⁸ שאינו כרשות היחיד מן התורה²⁹ מפני שלפעמים נדחקים רבים לתוכו כשיש רווחק רב כרשות הרבים:

ז' כתלים המקפים את רשות היחיד הרי על גביהם רשות היחיד אע"פ שאינן רחבים ד'³⁰ ואפילו אם גם החלל שביניהם אין בו ד'³¹ שאינו רשות היחיד שם³² מכל מקום על גבי הכתלים למעלה אם יש שם ד' על ד' בהצטרפות כולם עם החלל שביניהם הרי הוא רשות היחיד שם ואף על פי שאינו ראוי להשתמש שם על גבי כתלים שאין בהם רוחב ד' בכל אחד מכל מקום הרי אפשר להניח שם על גביהם הך הרהב ד' על ד' כמדתם עם החלל שביניהם ולהשתמש עליו³³:

ח' חורים שבכתלי רשות היחיד שכלפי רשות היחיד הם רשות היחיד³⁴ ואפילו הם מפולשים כלפי רשות הרבים³⁵ והם למטה מ' מפחים ששם הוא אויר רשות הרבים ובני רשות הרבים משתמשים בהם אע"פ כיון שאפשר להשתמש בהם מרשות

¹⁷ עירובין יב, ב. רנ"ב"ם שם ה"ח.

¹⁸ עירובין כ, א. רנ"ב"ם שם ה"ג. וראה לקמן סי"א (במסכת) שאמרו מבאן ומבאן מועיל (בב' מחיצות) אף ברחב מ"ו אמה. וראה דברי רמב"ם לא, ד, סה, ב, סה, ג. וראה ח"י צ"צ ס"ד, א.

¹⁹ ל"ח תוס' מ"ב, ב ד"ה ס"ב ע"ג פ"ס. מ"א ס"ה תר"ל ס"ק ו.

²⁰ ל"ט רבנו הרותנן שם כ, ב ד"ה אמר ר' יצחק בר אדא. ריב"א שם ר"כ.

²¹ מ עירובין ז, א. וכן נאמן לא פסין ראה לקמן סי' ששכ סי"ח שהוא מהלכת למשה מסיני. וראה תוס' שם יז, ב ד"ה עושין.

²² מ"א עירובין כ, ב. רנ"ב"ם שם ה"ל.

²³ מ"ב רש"י עירובין יב, ב ד"ה חייב ואע"ג דלית ליה ליה. רשב"א עירובין יא, ב ד"ה נרשת הספרים, ובעמדת הקדוש שער ג ס"א (אף בפתוח לרה"י). טור רס"ו ששכ. ט"ז סי' ששכ ס"ק א. לבוש שם ס"א ואליה זוסא סי' ה' ס"ק א. וכתב במ"א סי' ה' ס"ק א. וראה גם לקמן סי' ששכ ס"ד. סי' ששכ ס"א. סי' ששכ ס"א.

²⁴ מ"ג רש"י שם ה"ה שאינו ראוי וד"ה לתי משום מחיצה.

רא"ש מוכח פ"א סי' מ. מ"א שם. ואם רבים בוקעים שם ראה לקמן סי"א דהוי רה"י עדי שיהיו פסין אמה או דלתות הנגעלות בלילה.

²⁵ מ"ד סעף א.

²⁶ מ"ה ע"ד שיתקנתו כלחו או קוידה, כדלקמן שם.

²⁷ מ"ו לקמן סעף יט.

²⁸ מ"ז רשב"א עירובין מ, א ד"ה מקום ברעת רש"י. מ"מ ה"ל שכתב פ"ו ה"ט בשם ויש מהחלקים. כ"מ שם בשם הרמ"ך, ט"ז סי' ששכ שם. וראה גם לקמן סי' ששכ פ"ד.

²⁹ מ"ח אלא מקום פטור מהתורה וכרמלית מדרבנן, כדלקמן סי'כ ופ"ו ששכ ס"א.

³⁰ מ"ט עולא שבת צט, ב. פור וש"ע ס"ג.

³¹ נ ד' יוחסין עירובין עח, א.

³² נ"א תוס' שם ד"ה אלא. וכדלעיל סי' ט"ג.

³³ נ"ב רב אשי' שם. ורש"י ד"ה הכא נמי. ע"י נגיני שלמה שבת ק"א, א ד"ה הני ביצאתא.

³⁴ נ"ג שבת ז, ב. רש"י שם ד"ה והשליטנו. פור וש"ע פ"ד.

³⁵ וראה גם לקמן סכ"ב. סי' ששכ ס"ב. סי' ששכ ס"ב. סי' ששכ ס"א. סי' ששכ ס"א. סי' ששכ ס"א.

³⁶ נ"ד תוס' שם ד"ה והלכה.

הלכות עירובין שמה

תרסז

היחיד הרי הם בטלים אצלה ונחשבים כמוה¹⁰¹ אבל אם הם כלפי חוץ ואינם עוברים כלפי פנים אינם בטלים אצלה והרי הם נדונים לפי גבהם ורחבם כמו שיתבאר¹⁰²:

ב אויר רשות היחיד הוא רשות היחיד עד לקרקע ולכן אם נעץ קנה ברשות היחיד אפילו גבוה מאה אמה על גבוי רשות היחיד¹⁰³ וכן כל מה שיש ברשות היחיד בין רחב בין קצר¹⁰⁴ בין גבוה בין נמוך דינו כרשות היחיד שכן דרך לבנות ברשות היחיד עליות זו למעלה מזו קמנות וגדולות¹⁰⁵:

י ואפילו כלי העומד ברשות הרבים אם יש בו כדו לרבע ד' מפרחים על ד' מפרחים והוא גבוה ו' מפרחים כגון תיבה או כוורת או מגדל הרי הוא רשות היחיד¹⁰⁶ בתוכו¹⁰⁷ ועל גבו עד לקרקע¹⁰⁸ מפני שכל שהוא גבוה עשרה ורחב ד' הוא חולק רשות לעצמו¹⁰⁹.

אבל אם אינו גבוה עשרה אף על פי שרחב ד' אינו חולק רשות לעצמו¹¹⁰ ואף על פי שהכמים נזרו על כל דבר שרחב ד' ואינו גבוה עשרה לעשותו רשות בפני עצמו דיינו כרמלית כמו שיתבאר¹¹¹ מכל מקום בכלים לא רצו הכמים לגזור לבטלם מתורת כלי לעשותם רשות בפני עצמם הואיל והן כלים¹¹² ודינם כמקום פמור¹¹³ ויש אומרים¹¹⁴ שדינם כרשות הרבים שהם עומדים עליה וכל שכן אם אינו רחב ד' והוא למטה מ'.

וכלים המחוברים לקרקע אין עליהם תורת כלי לענין זה וגזרו עליהם לעשותם כרמלית אם הרבים ד' ואינם גבוהים ו'¹¹⁵:

יא איזו היא רשות הרבים רחובות ושוקים¹¹⁶ הרחבים מ'ז אמה¹¹⁷ על מ'ז אמה¹¹⁸ שכן היה רוחב הדרך במחנה ליום שבמדבר¹¹⁹.

והוא שאינם מקורים¹²⁰ ואין להם חומה סביב ואפילו יש להם חומה אלא שהם מפולשים משער לשער¹²¹ דיינו שהשערים מכוונים זה כנגד זה¹²² הרי יש לאותו הדרך¹²³ המכוון משער לשער כל דין רשות הרבים אם הוא רחב מ'ז אמה שהרי אין לו אלא ב' מחיצות משני צדדיו בלבד¹²⁴ (אם מחיצות אלו אינן רחוקות אמה ברוחב רשות הרבים מכנגד חלל השער¹²⁵) והוא שאין הדלתות ננגלות בלילה כמו שיתבאר בסיומן שם¹²⁶ ד'¹²⁷.

סח תוס' דף ה' ע"א ר"ה כאן למטה מ"א ס"ק ד' ע"י מ"א פי' שנה ס"ק ו' בשם רש"י וסי' רסו ס"ק ז' (לענין ענלה). וראה גם לקמן סי' שנה ס"ה, שאם הוא עומד בכרמלית היו כרמלית.

סט תוס' שבת י"א, ב ר"ה אלא לאו. מ"א ס"ק ד' ע' ברייתא ג' א. מור ושליש ס"ג.

עא גמרא צט, א. מור ושליש שם.

עב עבדת הקודש ריש שער ג' מור. למש ס"ג.

עג ראה נג' שם ובקף צג, ב. וראה גם לעיל סי' שא ס"א.

עד רב שבת צזח, א. מור ושליש שם. וכ"ה לקמן ס"ב.

עה רש"י עירובין ג' א ד"ה ר"ה. שלי' שם.

עו רש"י שם ובבב"ב ד"ה וירושלים. ב"י. מ"א ס"ק ג'.

עז ראה קובץ אור ישראל י"ז ע"י.

עח מלחמות ס"ב עירובין ד"ה כתוב כס' המאור רבי היריה.

עט ש"א הוי רש"י מנ"ה, כדלעיל ס"ה, אפילו מ"ד רוחות (כשאין ביניהם אלא ו' אגנות ושליש). וראה לעיל ס"ז, מנ"ה מצינו מני מדה"א אף כלהו. וראה דברי נדמ"א לא, ד' סה, ג'.

פ סעף ד' עש"ג.

נה מ"א ס"ק ב' ע"י תוס' שם. וכן משמע מלשון רמ"א מ"ה. עבדת הקודש שער ג' ס"א. וראה לקמן סי' שנג ס"ב וק"ל ס"ק ב'. וראה פס"ד צ"צ שסא, ב. דברי נחמיה סה, ב. הע"ב תשנ"ז ע' 56.

נו לקמן ס"ה.

נד רב חסדא שם. מור ושליש ס"ה מ"א ס"ק ג'.

נח ראה הע"ב תשנ"ב ע' 23.

נט ב"י סוף הסימן. לרובש ס"ג. וראה גם לקמן סוף סכ"ה.

נס ברייתא וסח ה, א (דיתה קופתו). מור ושליש ס"ג.

סא ראה לעיל ס"א פ"ג, אם גם בחללו צ"ל ר' על ד'. וראה באבן העזר ותוספתא שבת המצוין שם אם כן הוא גם בכלי שבריה"ר.

סב למש ס"ה.

סג רש"י שבת ה, א ד"ה גבהה ור"ה רחבה.

סד רשב"א שבת ה, א ד"ה הא, ג' א ד"ה אבוי וראב.

סה לקמן ס"ה.

סז רש"י שבת ה, א ד"ה פחות מבאן. וכ"ה לקמן ס"ג.

סז ה"א שבת ס"א ס"ג פי' הוא אבן העזר ס"ה זה וס"י שנזמן ובריה"ריו לשבת ה, א.

הרכות עירובין שמה תרסה

וכן רכבים שעוברים בהן מעיד לעיר ורחבים מ"ז אמה⁸⁹ וכן מכוואות הרחבים מ"ז אמה המפולשים מרחוב לרחוב או מרחובות לדרכים הרחבים מ"ז אמה הן רשות הרבים גמורה⁹⁰. ויש אומרים⁹¹ שכל שאין ששים רבוא עוברים בו בכל יום כדגלי מדבר אינו רשות הרבים אלא כרמלית.

ועל פי דבריהם נתפשט המנהג במדינות אלו להקל⁹² ולומר שאין לנו עכשיו רשות הרבים גמורה⁹³ ואין למחות בידם שיש להם על מי שיסמכו (וכל ירא שמים הימיר לעצמו⁹⁴):

יב מכוואות הרחבים מ"ז אמה אפילו שמתקצרים בקצתן ואין בהם מ"ז אמה הרי הן רשות הרבים⁹⁵ לפי שאין אפשר לרשות הרבים להתלקט במלקט ורהיטני⁹⁶ לפיכך מכוואות המפולשים לרשות הרבים מכ' ראשיהם וארכן לאורך רשות הרבים אע"פ שאין בהן מ"ז אמה הרי הם רשות הרבים גמורה לפי שהן כרשות הרבים ארוכה שנתקצרה בקצתה כיון שארכן לאורך רשות הרבים אבל אם ארכן מפולש לרוחב רשות הרבים אינו רשות הרבים⁹⁷ ויש אומרים⁹⁸ שאין רשות הרבים אלא אם כן הרבים מ"ז אמה ושליש⁹⁹ (ואז הם רשות הרבים אפילו הם מפולשים לרוחב רשות הרבים¹⁰⁰) וכבר נתבאר שעכשיו יש אומרים שאין לנו רשות הרבים בכל ענין:

יג כל דבר שהוא ברשות הרבים אם אינו גבוה ג' טפחים אפילו הם קוצים או צואה¹⁰¹ שאין רבים דורסים עליהם חשובים בקרקע והרי הם רשות הרבים¹⁰² (ואפילו הם כלים).

ואם הוא גבוה ג' ומג' ועד מ' ולא מ' בכלל אם הוא רחב ד' על ד' חלק רשות לעצמו מדברי סופרים והוא ככרמלית¹⁰³ והוא שאינו כלי ואם אינו רחב ד' על ד' הוא מקום פטור¹⁰⁴ (ואם הוא כלי נתבאר לעיל¹⁰⁵).

ואם הוא גבוה מ' טפחים מצומצמים שראוי לכתף עליו שאינו לא גבוה ולא נמוך ורכים מכתמים עליו הרי הוא כרשות הרבים גמורה¹⁰⁶ אפילו אינו רוחב ד'¹⁰⁷ שכיון שהוא צריך

89 סרטיא שבברייתא שבת ג, א לפי רש"י שם ד"ה סרטיא. מ"א ס"ק ד.
90 ברייתא שם. דרש"י שם ד"ה ומכוואות וד"ה המפולשין ועירובין ג, ב ד"ה אבולו דגדרעא.
91 אוצר הגאונים (תשובה) שבת ג, א. שם קנ"ג, ב. עירובין ג, ב. עתים מ"ו ר"נ. רש"י עירובין ג, א ד"ה ריה. שם ע"כ ד"ה וישלם וד"ה אבולו דמחוא. נ"מ א ד"ה עיר של יחד. תוס' שם ג, א ד"ה כיצד בשם כה"ג. שבת ג, ב ד"ה כן, ס"ב. ב"ה ר"ב ענין. ה"ת דמחוא מ"ה ר"ה. רא"ש עירובין מ"א ס"ה. ביצה מ"ב ס"ב. מו"ק לאין מה (מלאכת הציאה). סו"ק מ"י רפ"א (מלאכת הציאה). מור ושולע' בשם יש אומרים. וראה גם לעיל מ"י רב מ"ה וס"ג. מ"י רמ"ו מ"ו וס"ג. מ"י שא מ"ה וקרא ס"ק ג. מ"י שנ סכ"ג. מ"י שי סכ"ג. מ"י שבת מ"ה. מ"י שלח מ"א. מ"י שלח מ"ה. לקמן מ"י שנת ק"א ס"ק א. מ"י שנ ק"א מ"ק א. מ"י שנו מ"ו. מ"י שנת סכ"ג וסמ"ד. מ"י ששן ס"ד. מ"י שצב מ"א. מ"י רח מ"ב. וראה הע"ב ע' 58.
92 מ"ו ס"ק ג.
93 תוס' שבת סד, ב. שם. מ"י הירושל' מ"י רל"ו וס"ו רמ. רא"ש ביצה שם. רמ"א מ"י שנו מ"ג.
94 שכן דעת גדולי הראשונים (משנעוטים רמב"ם פ"ד ד"א. מנ"ח משנה שם. רמב"ן עירובין נ"ג. א ד"ה מתני' ושבת נ, א ד"ה מתני'. שולח רשב"א ח"א מ"י תשכ"ב ר"ן שבת נ, א ד"ה אבל קשה. שולח ריב"ש מ"י מה). וטעמם וימוקם עתם שלא (ונזכר עשירי רבוא) בגמרא (רמב"ן

הלכות עירובין שמה

תרומט

לרבים רשות הרבים הוא בין רחב בין קצר^ק אבל אם אין רבים מכתפים עליו אע"פ שראוי הוא לכתף עליו אינו רשות הרבים^{קא} ופחות ממי' אפילו אם מכתפים עליו אינו כלום מפני שאינו ראוי לכיתוף^{קב} ויש אומרים^{קג} שממי' ועד עשרה ראוי הוא לכיתוף ורשות הרבים הוא אם מכתפים עליו אפילו אינו רוחב ד'.

אבל מעשרה ולמעלה אף אם ראוי הוא לכיתוף^{קד} ומכתפים עליו הרי נשתנה לרשות אחרת שאם הוא רחב ד' על ד' הוא רשות היחיד ואם אינו רחב ד' הוא מקום פטור^{קה} (אפילו הוא כלי) ואפילו יש בו מקום כדי לחזק להשלימו לד'^{קו} כגון חור שבכותל כלפי רשות הרבים והוא גבוה עשרה ואין בתוכו ד' על ד' הרי הוא מקום פטור^{קי} ואין אומרים הוהים כללו נתקן מן הכותל במקומו כשיעור ד' על ד'^{קיב}:

יך גומא ברשות הרבים אם אינה עמוקה ג' טפחים הרי הוא רשות הרבים משלשה ועד עשרה אם רחבה ד' על ד' הרי הוא כרמלית ואם לאו הוא מקום פטור^{קיג} אפילו היא עמוקה עשרה טפחים ויותר^{קיג} ואפילו אם לפעמים מניחים בה רבים הפציהם עד שישוו מכל מקום תשמיש ע"י הדחק הוא ואינו חשוב תשמיש לעשותה רשות הרבים בשביל כך^{קיג} ואם הוא עמוקה עשרה ורחבה ארבעה הרי זו רשות היחיד שהרי יש לה מחיצות בתוכה^{קיב} והוא שהוא העומק עשרה מתלקט מתוך הילוך ד' אמות^{קיג}:

מן היתה הגומא מלאה מים אין המים מכללים המחיצות^{קיג} והוא הדין שאר דברים צלולים שאדם מסתכל בהם ורואה בתוכם ונראים המחיצות^{קטו} אבל מלאה פירות אינה רשות היחיד שהפירות מכללים המחיצות^{קטו} מן התורה^{קיז} אפילו דעתו לפנותם הוים הואיל ועכשיו אין המחיצות ניכרות^{קיז}.

(ואפילו במלאה מים או אפילו ברוקנית אינה רשות היחיד אלא אם כן העומק עשרה הוא מתלקט מתוך הילוך ד' אמות^{קט} כמו שנתבאר למעלה^{קכ}.)

(ואפילו הוא עמוק עשרה מתוך הילוך ד' אמות) אינו רשות היחיד (מדברי סופרים) אלא כרמלית^{קכא} כמו הוהים והנחלים^{קכב} שאינן רשות היחיד מדברי סופרים אפילו עמוקים עשרה מתוך הילוך ד' אמות הואיל ועוברים עליהם^{קכב} כמו שיתבאר^{קכג}.)

ק רש"י שם ד"ה מכתפי' רמב"ם שם.
קא רשב"א ר"ן שם בשם הראב"ד. ובנאמר מרדכי ס"ק ז' ביאר כן בנדרת הרמב"ם שם. וז"ל ס"ק ת.
קב רשב"א שם.
קג ר"י שם פ"ק רשבת ס"י מה. מור ושילע שם בשם ויש מי שאומר. וראה גם לקמן ס"י שנת פ"ג בכותל משופע.
קד ב"י ד"ה ונמי' רבנו ומנ"י.
קה ר"א שם.
קו גומא ז. ב. מור ושילע שם.
קי תוספת שבת ס"ק כב. ואם החורים מפולשים גם לה"י, ראה לעיל ס"ה.
קיב לכתף – תוס' שם ד"ה והלכה.
קיג רבא שבת ז. א. א. ר"א שם שבת פ"א ס"י מה. מור ושילע ס"א.
קיז עמדת הקדש שער ג' ס"א. אליה רבה ס"ק יט.
קיא רבא שם. רש"י שם ד"ה נאי. נגרא ק, ב ורש"י שם ד"ה הילוך הילוך. וראה גם לקמן סמ"ג.
קיב שילע שם, ומכילע ס"א.
קיג כדלעיל ס"ב.
קיז אב"י שבת ק. א. רמב"ם ה"ל שבת פ"ד הכ"ז. מ"א תלויה.

ס"ק י. ראה גם לקמן ס"י ז.
קטו מ"ט שם. מ"א שם.
קטז אב"י שם. רמב"ם שם. מ"א שם.
קצו תוס' שם ד"ה פירות. וראה גם לקמן ס"י שנת ס"ה ב"ה. ולענין מדרבנן, ראה לקמן ס"י שנת ס"ה. ס"י שנת ס"ה.
קצח מ"ט שם בשם הרמב"ם. מ"א שם.
קצט מ"א ס"ק יד.
קכ סעוף כ' וש"י.
קכא רמב"ם ה"ל שבת פ"ד הכ"ה. רש"י שבת ק. ב ד"ה וכמה. וכ"ה ברבנו הינון עירובין פ, א ד"ה אמרו לו.
קכב ראה רמב"ם "כשאר ימים". ובר' הינון שם "הרמאי דים". והיוני אפילו אין בה בית סאתיים, כדלקמן בקו"א ריש ס"ק ב. וראה ח"י צ"צ נט"א, א ד"ה רקק. רב"י נהני' ס. ב.
קכג מ"א שם.
קכד לקמן ס"ט וקו"א ס"ק ב. וראה לקמן ס"י שנת סמ"ג, שנין שריבים מוקעים בו אין לו דין מים לענין מדיצה תלויה.

הלכות עירובין שמה

עתר

והוא הדין לרקק שבכרמלית ^{קכח}.

(ואין צריך לומר אם הוא עמוק עשרה מתוך הילוך יותר מד' אמות שאו אינו רשות היחיד מן התורה ואעפ"כ אינו רשות הרבים אעפ"י שהרבים מהלכים בו לפי שכל מים שהן עמוקים עשרה אין נוח להלוך בהן כלל ^{קכט}):

מז רקק מים שברשות הרבים שאינו עמוק עשרה כמל הוא לנבי ר"ה ^{קכו} אם רגילים הרבים להלך בו אף על פי שהוא הילוך שעל ידי הרהק ואפילו אם אינו רחב ד' שאין מהלכים בתוכו אלא מדלגים עליו הרי הוא רשות הרבים כיון שהרבים בוקעים בו ועוברים עליו ואין מקופים אותו כמו שמקופים את הכוד שברשות הרבים ^{קכז} וכן הך המונה על גבי הרקק (או על הבור) הוא רשות הרבים כיון שרבים בוקעים בו ^{קכט} אבל רקק שאין רבים בוקעים בו אינו רשות הרבים ^{קכז} אעפ"כ שאינו עמוק עשרה אלא כרמלית הוא אם הוא רחב ד' ואפילו הוא עמוק מ' ^{קכז}:

יז אויר רשות הרבים אינו רשות הרבים אלא עד עשרה מרחים אבל למעלה מ' מרחים מקום פטור הוא ^{קכז} לענין דבר שאינו מסויים ^{קכז} כגון פני כותל שברשות הרבים אם איזה דבר נרבק שם ^{קכז} או קולט מן האויר מותר להוציא משם לרשות היחיד ^{קכז} אבל דבר מסויים כגון חור שבכותל ^{קכז} או ראש עמוד ^{קכז} אם אין בו ד' על ד' אפילו למטה מעשרה מקום פטור הוא ^{קכז} ואם יש בו ד' על ד' גם למעלה מעשרה אינו מקום פטור אלא רשות היחיד נמורה הוא ^{קכז}:

יח חורים שבכותלים כלפי רשות הרבים ^{קכז} ואינם מפולשים לפנים ^{קכז} אם הם (רחבים) [גבוהים] ג' מרחים ^{קכז} אינם כרשות הרבים אלא נרונים לפי מרותיהם אם יש בהם ד' על ד' והם למטה מ' מרחים הם כרמלית ואם הם למעלה מ' מרחים הם רשות היחיד ואם אין בהם ד' על ד' הם מקום פטור בין שהם למעלה מעשרה בין שהם למטה מעשרה ^{קכז}:
יט איזו היא כרמלית ^{קכז} מקום שאינו הילוך לרבים ^{קכז} וגם אינו מוקף מחיצות כהלכתו ^{קכז} וזהו בארמלית כלומר כאלמנה שאינה לא בתולה ולא נשואה כך זה אינו מוקף מחיצות כרשות היחיד ואינו הילוך לרבים כרשות הרבים ^{קכז}.
ומקום זה הוא מקום פטור מן התורה שמותר להוציא ולהכניס מתוכו לרשות היחיד

קכח קלו דלקמן סי"ח.	קכח קלה רש"י שם.	קכח קלה שבת ג, א. רש"י שם ד"ה ה"ג אין כרמלית. מור וש"ע סי"ט. ומדלקמן סי"ז.	קכח קלט כרמלית סי"א וש"ג.	קכח קמז רש"י שם ד"ה ר"ה ח"י ארדה"ע ע' 208. וראה לקמן סי' שנה ק"א מ"ק סי' ח"י ג"צ מ"ג א.	קכח קכט שבת ק, ב. רמב"ם הל' שבת פ"ד הל"ד. מ"א מ"ק יא. וראה מ"מ ועינינו. פסקי ארדה"ע שם.	קכט גמרא שם. מ"א שם.	קכז קל רש"י שם ד"ה הילוך הליך.	קכז קלא גמרא וש"י שם. וראה גם לעיל סי"ד.	קכז קלב שבת ק, ב. רמב"ם הל' שבת פ"ד הל"ד. מ"א מ"ק יא. וראה מ"מ ועינינו. פסקי ארדה"ע שם.	קכז קלג רש"י שם ד"ה כוורק.	קכז קלד גמרא שם ושם.	קכז קלה רש"י ג, א. ד"ה דקד"י מנשא"כ למטה מעשרה, דאמרו להכניס מרה"ר אפילו בלא עקירה (ברלקמן סי' שמו סי"ח). ועי' שבת ז', א לענין קולטת כמה שהונחה.
----------------------------	-------------------------	---	----------------------------------	--	--	-----------------------------	---------------------------------------	---	--	-----------------------------------	-----------------------------	---

הלכות עירובין שמה

תרעא

ולרשות הרבים ומהם לתוכו^{קמ} מפני שהוא כמל אצל כל אחד מהן^{קמ} בין שיש בו ד' בין שאין בו אלא שהכמים חלקו ביניהם שכשאין בו ד' על ד' הוא מקום פמור וכשיש בו הוא מקום חשוב^{קמ} ואינו כמל אצלן ועשאוהו רשות בפני עצמו וקראוהו כרמלית.

נגון מקום שיש בו ד' על ד' המוקף מחיצות שאינן גבוהות ו' מפחים^{קמ} וכן תל או עמוד שיש בו ד' על ד' ואינו גבוה עשרה וכן חריץ שיש בו ד' על ד' ואינו עמוק עשרה^{קמ}.

וכן הימים^{קמ} והנהלים^{קמ} שאף שהם עמוקים עשרה והמים אינם כממלים המחיצות^{קמ} מכל מקום אין העמוק עשרה מתקן הילוך ד' אמות וגם אינן רשות הרבים אע"פ שרבים מהלכים בהם כספניות לפי שאינו נוח תשמיש הליכתן כמו ביבשה^{קמ} ואינו הומה להגלי מדבר^{קמ}.

ואף אם יש בהם גומא שעומקה מתקלף ו' טפחים מתוך הילוך ד' אמות שהיא רשות היחיד גמורה מן התורה והזורק לתוכה מרשות הרבים חייב^{קמ} מכל מקום (א) מדברי

קונטרס אחרון

(ב) מד"ם^{קמ} אינה כו' מ"ש המג"א סוף ס"ק י"ד כמו קרפף ותל ו' אפשר דלדוגמא בעלמא נקטינהו דיש רשות היחיד שהיא כרמלית אבל אין כוונתו דוקא כי התם ביותר מבית סאתים דהא בס"ק י"א כתב בשם הרמב"ם^{קמ} דאפילו ברחבה ד' הוא כרמלית אם עמוקה ו' וכ"כ רש"י^{קמ}.

וע"כ צ"ל דמשמע מפירושו רש"י בעירובין דף פ"ג גבי ימה של טבריה שיש לה אוגנים דמשום שהוא יותר מבית סאתים הוא דהוא כרמלית היינו משום שעל האוגנים שהן שפה גבוהה כדפרש"י שם אין עוברים עליהם כלל משא"כ ברקק.

ולא תימא דוקא רקק שרשות הרבים מהלכת בו^{קמ} דהא אפילו אמת המים העוברת בבקעה אם עמוקה ו' היא כרמלית כדתנן בעירובין שם ע"ש בפרש"י^{קמ} במתניתין ואין לוטר משום דאין מחיצות מועילות כלל לאמה דהא מחיצות חוצר מועילות לה אם הנקבים אין רחבים ו' כמ"ש בס"י שני"ז ס"א בהג"ה^{קמ} ומחיצות עצמן שבבקעה חוץ לחצר אין מועילות ע"ש בט"ז^{קמ} ואע"פ שאין רבים עוברים עליהם אלא ודאי כיון שהן פרוצות לכל עובר שם לעבור עליהן (כדאמרינן^{קמ} כההלואך של חול כו' היה הולך ופגע באמת המים לא יעבור כו' אלא ידלג כו' ע"ש ובטור ש"ע סי' ש"א סעיף

- קמט** מ"ז רש ה"ל עירובין.
- קמט** רש"י שם ד"ה ארם עומה, ג, א ד"ה רעד ג וראה גם לקמן סי' שעב ס"ח.
- קמ** רש"י עירובין פ, א ד"ה מקום שאין בו רש"י ס"ב ב"ב נ, א ד"ה אבל פיסלא, וברעליל ס"א לענין רה"י.
- קמא** רמב"ם ה"ל שבת פ"ד ה"ד. וברלקמן ריש סמ"ב ושי"ג.
- קמב** רמב"ם שם. מור וש"ע ס"ד. וברעליל ס"ג"ד ושי"ג.
- קמג** משנה שבת, כ, ב. כ"ריתא שם ג, א. מור וש"ע שם.

צייונים לקונטרס אחרון

- טז בדפו"ר הכותרת: בבור כו' מד"ס אינה כו' וכדפוסים שלנו לא נזכר בור כגנים (רק גומא) ונשמט גם מלשון הכותרת.
- יז דלקמן סי' שנת ס"א וסי"א ושי"ג.
- יח ה"ל שבת פ"ד הכ"ד. וראה דברי נחמיה טו, ב.
- יט שבת ק, ב ד"ה וכמה. וכ"ה ברובו יהונתן עירובין פו, א ד"ה אמרו לו. וראה ח"י צ"צ מט, א ד"ה רקק.
- כ ע"א ד"ה אוגנים, דמשם הוכיחו בחוספת שבת ס"ק מא ובפרי מגדים אשל אברהם ס"ק יד, דהיינו דוקא כשהיא יתרו מבית סאתים.
- כא כמ"ש כמ"א סי' שסג ס"ק מ דהיינו דוקא כשכקעי בה רבים.
- כב ד"ה שלא היתה כשיעור, כרמלית או בעומק ו' או ברוחב ד', ומשמע שאם יש לה מחיצות ו' (חוץ לחצר), הוי כרמלית. וראה מ"מ וצייונים (לסוף סט"ז), פסקי אדה"ז ע' 208.
- כג ולקמן שם ס"ג.
- כד ס"ק ד, שמקשה שעפ"י הג"ל לא יועילו לה המחיצות.
- כה שבת ק"ג, ב. וראה גם לציל רס"י שא במהדורא קמא וק"א שם ס"ק א.

סופרים אינה רשות היחיד אלא כרמלית¹⁰² (הואיל ועוברים על מחיצותיה מלמעלה כאלו לא היו שם מחיצות כלל):

קונטרס אחרון

ג' ד' דבחול נמי לאו אורחה להקף אלא לדלג או לעבור במים) אינו כלום מדברי סופרים משום דדמיא קצת לרשות הרבים שהיא גם כן פרוצה לכל עובר כמו חצר שנפרצה מרות אחת במילואה שאטורה מדברי סופרים מהאי טעמא אף על גב דהוויא רשות היחיד מדאורייתא וגם לא בקעי בה רבים¹⁰³.

והא דהים נדון משום מחיצה¹⁰⁴ וכן תל המתלקט גבי מבוי¹⁰⁵ אף על גב דדרסי ביה אלא דלא הוו ששים ריבוא כמ"ש המ"א סוף סי' שס"ג¹⁰⁶ היינו ברוח רביעית למבוי¹⁰⁷ דבלאה"נ לא הוה המבוי רשות הרבים אף אם כאן בהתל ושפת הים היו סי' ריבוא בוקעים והוה ניתא תשמישתיה וכיון שיש לו למבוי ג' מחיצות גמורות דסגי מדאורייתא לכולי עלמא לאפוקי מרשות הלכך כשאין שם ששים ריבוא ולא ניתא תשמישתיה לא גזרו כלל אבל הכא כיון דאי הוה ניתא תשמישתיה דהילוך זה שמהלכין קצת במקום זה והוה בקעי בהו ששים ריבוא הוה רשות הרבים לכן עכשו נמי הוה כרמלית¹⁰⁸ דמאי שנא משאר כרמלית דאף על גב דלא ניתא תשמישתיה ולא דרסי עליה רבים אלא מעטים גזרו עליה כרמלית אטו רשות הרבים דניתא תשמישה ובקעי בה רבים כגון אצטבא מג' ועד ט' דלא דרסי עליה רבים (עי' דף ד' וחי'¹⁰⁹).

ואפילו את"ל שלא כדעת המג"א שם¹¹⁰ כי דבריו שם בסק"ל וסק"מ¹¹¹ צ"ע דבגמרא שם מבואר בהרי"א דאף שהרבים בוקעים על המחיצה עצמה לא מבטלו לה לרובין¹¹² דקיי"ל כותיהויהו כמ"ש הרמב"ם¹¹³ ואפ"ה עשויה בידי אדם שהרי גובה מעלת בית מרון וגובה שפילי בית גלגול¹¹⁴ אינו עשוי בידי אדם. והמג"א דילג בהתוס' תיבות כולי האי ע"ש בתוס' שהקשו דהוא הדין אפילו לאלף כורים דמה שניעור יהיה ותירצו דכל שאינה עשויה בידי אדם לא חשיב כולי האי¹¹⁵ ואתו רבים כו' וכוונתם שאף שבמקומה היא מחיצה גמורה והזורק עליה חייב (דהא תל אחי שם במבטל שכן מפסי בידתא ע"ש) אף אם היו רבים בוקעים עליה ממש כמבואר בגמ' מ"מ לא חשיבה כולי האי לבטל בקיעת הרבים במקום שלהלאה ממנו שלא יהיה שם רשות הרבים מחמת שהים מקיפתו אלא אדירבה בקיעת הרבים שם מבטלתה שם¹¹⁶.

והיינו דוקא כשנשלמו שם כל תנאי רשות הרבים אבל כשחסר אחד מתנאיה בענין דבלא"ה לא הוה שם רשות הרבים מהני מחיצה זו לעשות שם רשות היחיד מן התורה אע"ג דבקעי שם רבים כמבואר מדברי ר"ם שם במג"א כאן ס"ק י"ד דאי לאו שהים אינו נוח תשמיש הליכתו מיקרי רבים בוקעים בו ואפילו הכי אי הוה מתלקט עשרה מתוך ד' אמות הוה רשות היחיד הואיל וחסר ניתא תשמישתיה ואי"ל נמי דהוא הדין אם חסר אחד משאר תנאי רשות הרבים ועוד שמבוי שיש לו ג' מחיצות מיקרי ג"כ לא ניתא תשמישתיה והיינו קרן וזית לפירוש הרמב"ם¹¹⁷ וטור ש"ע¹¹⁸

קצת מ"א ס"ק ד', לפי מה שביאר בקי"א ס"ק ב', ובפרי מגדים אשל אברהם. וז"ה לעיל סמ"י גנוטא מלאה מים שעוברים עליה.

ציונים לקונטרס אחרון

כו כשנפרצה לכרמלית, כדלעיל סי' ושי"ג.
 כז עירובין צ"ט, ב (לקמן סי' שסג סלי"ה וסי' שנו ס"ד).
 וכן נהר (שם כ"ד, ב) ולקמן שם סמ"ד וסי' שסה ס"ה).
 כח שבת ק, א. וכלקמן שם סמ"ב.
 כט ס"ק מ.
 ל וכן מחלק לקמן שם.
 לא וכן מבוי המפולש משני ראשיו נהר או לחל, גזרינן מה"ט אף אם אין רבים בוקעין במבוי, כדלקמן סי' שסג סמ"ד.
 לב וכלעיל סי"ג ולקמן סכ"א.
 לג המרובא לעיל (שבקיעת סי' רבוא מבטל המחיצה), אלא כדלקמן בסמוך (שבקיעת סי' רבוא שלהלאה מהמחיצה עושה אותה לרה"ק), מ"מ יש טעם לחלק (בין רקע למבוי) כדלקמן ד"ה אפילו הכי.

לד בשם התוס' עירובין כב, ב ד"ה דילמא, דמחיצה שאינה עשויה בידי אדם אינה חשובה מחיצה ואחו רבים ומבטלי מחיצה.
 לה שם ע"א לגבי פסי בידתא. וראה גם לקמן סי' שנה קי"א ס"ק ג.
 לו הל' שבת פ"ז הל"ג.
 לז שבגמרא שם כב, ב.
 לח וכן דייק בשאלת יעביין סי' ה.
 לט וכן חילק בשאלת יעביין. לקמן סי' שסג סמ"ד. וראה שו"ת בית שלמה סי' נא. פתחא זוטא עירובין כלל ג.
 מ הל' שבת פ"ד ה"ד.
 מא סעיף יד.

הלכות עירובין שמה

תרעג

ב וכן הבקעה^{קס} היינו שרות זרועות או קצורות שאינן מוקפות גדר גבוה^{קסא} מפחים^{קסב} וכן קרן זוית הסמוכה לרשות הרבים^{קסג} כגון מבואות שיש להם ג' מחיצות ואין להם לחי או קורה ברזח רביעית הפתוחה לרשות הרבים^{קסד} וכן רשות הרבים שהיא מקורה שאינה דומה לדגלי מדבר הן כרמלית^{קסה}:

קונטרס אחרון

עיי' בגמרא^{קסו} ועוד דכל שאין שם פילוש לא מיקרי בקיעת רבים דבקיעת רבים היינו כעין קפנדריא כדפושטי' בסוף פ"ק דסוכה^{קסז} עיי' במ"ש בסי' שמ"ו^{קסח} והכי משמע בפ"ק דעירובין^{קסח} גבי חצר שהרבים כו' וכיון שלהלאה מהתל אין שם בקיעת רבים המבטלת מחיצת דאורייתא ע"כ א"כ י"ל דמחיצה זו מועלת ברביעית של המבוי אע"ג דבקעי בה רבים כיון שבמקומה היא מחיצה גמורה. ולפי זה ה"ה למחיצת הקנהות^{קסז} טפחים^{קסח} ואף אי הוה בקעי בהו ס' רבוא לא הוי רשות הרבים. אפילו הכי שאני הכא^{קסח} שלהלאה י' ג' מחיצות גמורות משא"כ ברקע ואמת המים שעוברים בין מחיצות אלו והן אינן מועילות מדאורייתא להמקום שביניהן אילו היו רבים בוקעים שם והוה ניחא תשמישתיה^{קסח}.

ועוד דהא קשה לכאורה על המג"א שם שלא די שדבריו הם נגד הגמ' אלא שסותרים זה את זה שכן העתיק דברי רא"ם שמבואר להדיא מדבריו במסקנא דמה שהספינות עוברים בים מיקרי בקעי ביה רבים אלא דלא הוי רשות הרבים משום דלא ניחא תשמישתיה וא"כ הוא הדין לנמל ותל המתלקט^{קסז} דלא ניחא תשמישתיה (מבואר בגמרא דעירובין שם) אף אם ששים ריבוא בוקעים בו לא מבטלי מחיצתא.

וע"כ צ"ל דעת המג"א שכיון שעכ"פ מדרבנן אתו רבים ומבטלי מחיצתא בין בים דע"כ הוי כרמלית דרבנן ובין בתל דלא אמרינן אלא שאין חייבים עליו כו' אבל איסורא מהא איכא ע"ש דפושטי' ד"ה ומתחנת כו' ובתוס' ד"ה מני כו' א"כ למבוי ברביעית נמי לא מהני כיון שמקום מחיצתו זו ג"כ היא ע"כ כרמלית מדברי סופרים הואיל ודומה לרשות הרבים מחמת בקיעת הרבים בו כמו ברשות הרבים גמורה אע"פ שאינו דומה לה מהמת המחיצות עיי' במה שכתבתי בסי' שס"ג^ג משא"כ כשלא בקעי בה רבים^{קסז} לא מיבעי בתל שהוא עצמו רשות היחיד גמורה אפילו מדברי סופרים כמשמעות הטור ושו"ע^{קסז} ושאר פוסקים משום דאין לגזור מתלקט אטו אינו מתלקט שגובה התל הוא דבר הניכר לעיני ולא גזרו על שיעורו שמא יטעו כמו שלא גזרו על שארי שיעורי רשויות שבת שמא יטעו בהם וכשלו בדאורייתא^{קסז} אלא אפילו בגומא שבים שהיא כרמלית מדברי סופרים משום שאין העומק ניכר לעיני שהוא עמוק עשרה ומתחלפת היא בגומא שאינה עמוקה עשרה שהיא רשות הרבים גמורה אם רשות הרבים מהלכת בה ולכן גזרו בכל גומא אפילו שבים וכן אמת המים שבבקעה אטו פחות מ' ורשות הרבים מהלכת בה כמו שגזרו בכל כרמלית דלא ניחא תשמישתיה

קס ברייתא שבת ג, א. מור ושוע"ה ס"ה.

קסא שבת ג, ס"ב – א. מור ושוע"ה שם.

קסב שבת ז, א. מור ושוע"ה שם.

קסג מור ורמ"א שם, וברקיעל ס"ז.

קסד שבת נח, א. מור ושוע"ה שם, וברקיעל ס"א.

ציונים לקונטרס אחרון

המ"א בשאלת יעב"ץ שם, וביאר כעין זה.
מזו כיון שהמחיצות לא נעשו ביד אדם, וכג"ל.
מט שבגמרא שם אמרינן כן לענין חל, ומה מובן
גם לענין גמל שבמ"א שם ס"ק ל, וכן הקשה
בשאלת יעב"ץ שם.
ג שכן פסק לקמן שם סמ"ב.
נא היינו כשמחיצה רביעית של מבוי היא תל או ים
וגזרו ואמת המים, דמתו' לטלטל בה כרלקמן
ס"י שני ס"ב וס"ד. ס"י שסג ס"ה וסמ"ד.
ס"י שסח ס"ה.
גב ס"י שמה ס"ב.
גג ראה כללי הפוסקים וההוראה ככל כב.

מב שבת ז, א.
מג ח"ב כ"ד מדינא.
מד קונטרס אחרון ס"ק א.
מה ח, ט; שריים נכנסין לה בוו ויוצאין לה
בוו.
מו היינו מקום המחיצה עצמה, אף שאינה עשויה
ביד אדם.
מז במבוי ששורה לתוכו ונעשה מדרון לה"ר
(שבמ"א שם ס"ק מ, ולקמן שם סמ"ב) ובמבוי
שצדו אחד כלה לים (שבמ"א שם ס"ק ל, ולקמן שם
ס"ה) שאף מדר"ס מותר לטלטל בו, ולא דמי לרקע
ואמת המים שמ"ס הוי כרמלית. וכן הקשה על

הלכות עירובין שמה

עדרת

כא וכן האסמנותי^{קסח} דהיינו מקום פנוי שלפני החנויות שיושבים שם הסוחרים^{קסז} על אצטבאות ומקום זה אינו עשוי להילוך רבים וכרמלית הוא^{קסז} וכן העמודים שברשות הרבים שבהם תולים התגרים פרקמטיא וגם אצטבאות סדורות לפניהם לישב שם התגרים^{קסח} הרי אצטבאות אלו הן כרמלית^{קסז} אם הן רחבות ד' על ד' ונבחרות משלשה ועד עשרה^{קסז} כמו שנתבאר לעיל^{קסז} בתל ועמוד שברשות הרבים.

אבל מקום פנוי שבין העמודים הוא רשות הרבים^{קסז} כיון שרבים בוקעים שם ואע"פ שבין עמוד לעמוד אין שם רוחב מ"ז אמה כשיעור רוחב רשות הרבים^{קסז} ואפילו אין שם אפילו י"ג אמה ושליש כשיעור מבוי המפולש מרשות הרבים^{קסז} אעפ"כ כיון שרבים בוקעים בהם הם מפלים לרשות הרבים הרחבה מ"ז אמה משא"כ במבוי שהוא מקום חשוב בפני עצמו ואינו מפל ובמל לרשות הרבים^{קסז}:

כב בית נמוך שאין תוכו י' טפחים בגובה וקורויו משלימו לעשרה^{קסז} אם יש בו ד' על ד'^{קסז} הרי על גביו רשות היחיד כמו על גבי עמוד הגבוה עשרה ורחב ד' משום גוד אסיק^{קסז} אבל תוכו הוא כרמלית כיון שאין שם מחיצות גבוהות עשרה^{קסז}.

ואם חוקק בהם ד' על ד'^{קסז} אפילו באמצע רחוק מן הכתלים ג' טפחים או יותר^{קסז} נעשה כולו רשות היחיד לפי שבמקום החקק עצמו ששם הוא גבוה עשרה שם הוא רשות היחיד גמורה והשאר נעשה כחורי רשות היחיד שהם כרשות היחיד^{קסז}.

קונטרס אחרון

ולא בקעי בה רבים אטו רשות הרבים גמורה אפילו אם יש לה ג' מחיצות דטגי מדאורייתא כמ"ש לעיל אפילו הכי גבי מבוי כיון שיש לו ג' מחיצות בלא זו לא גזרו לא בקעי רבים.

וצ"ע גבי מבוי שכלה לרחבה^{קסז} אטו בקעי רבים^{קסז} וכמבואר מדין פרצת מבוי מצדו בעשר בס"י שס"ה^{קסז} ע"ש דלא גזרו גזרה זו במבוי כלל.

אבל כשבקעי רבים הוי כרמלית דרבנן אף במקום המחיצה עצמה אע"ג דלא ניתא תשימטיה כמו שהתל המתלקט הוא כרמלית דרבנן אי בקעי ביה רבים אע"ג דלא ניתא תשימטיה כמשמעות פשט לשון הגמרא^{קסז} אין חייבים בו.

ובזה סליק כל דברי המג"א כהוגן להלכה אף אם לא נתכוין לזה:

קעז רב שבת ג, ב. מור וש"ע ס"א.
קעח מור וש"ע שם.
קעט תוספת שבת ס"ק ל, וברלעיל ס"א.
קפא ד"ן סוכה ד, א ד"ה פחות משלשה. כ"י ד"ה בית. וראה לקמן בתנאים "אין תוכו נעשה רשות היחיד ע"י צד החיצון של הכתלים האולי ואין בתוכו הלל גבוה י' טפחים". וראה קובץ פנים תורה ב ע"ד וא"ל.
קפב אביו שם. מור וש"ע שם.
קפג תוס' שם ד"ה ואם. רא"ש שבת פ"א ס"א. מור וש"ע שם.
קפד גמרא שם. רש"י שם ד"ה והשלימו.

קסח ברייתא שבת ג, א. מור וש"ע ס"ה.
קסז רש"י שם ד"ה אסמנות.
קסח רש"י שם ה, ב ד"ה דרך מסוי.
קסח רש"י שם ג, א ד"ה בין העמודים.
קסז רב יהודה שם.
קע עבודת הקודש שקר ג' ס"א. ש"ע שם.
קעא סעף יז.
קעב רמב"ם הל' שבת פ"ה ה"ג, כרב יהודה שבת ג, א. מ"א ס"ק יז.
קעג תוס' שם ד"ה אבל.
קעד מ"א שם.
קעה מ"א שם.

ציונים לקונטרס אחרון

נו ס"א, שכשאין רבים בוקעים כפרעה זו אינה אוסרת על המבוי.
זו עירובין כב, ב.

נד יותר מבית סתים שלא הוקפה לדירה, שאוסרת על המבוי, כדלקמן ס"י שסה ס"ה.
נה בתמיה, הרי אין בה דיוורין כדלקמן שם, וא"כ למה אוסרת.

הלכות עירובין שמה

תרעה

ואע"פ¹⁹⁷ ששפת החקק מצטרף עם הכתלים שבתוכו להשלימם לעשרה אע"פ שהוא רחוק מהם ג' טפחים או יותר מכל מקום ע"י צד החיצון של הכתלים ששם הם גבוהים ו' נעשה חקק זה רשות היחיד הואיל ויש בו חלל גבוה ו' טפחים¹⁹⁸ ואף על פי שהכתלים רחוקים מחללו ג' טפחים או יותר אין בכך כלום לפי שלענין שבת א"צ רק שתהא הרשות משתמרת ע"י המחיצות ואפילו הן רחוקות ממנה הרבה נקראת רשות היחיד¹⁹⁹ והשאר נעשה כחורי רשות היחיד שהם כרשות היחיד.

אבל כשלא חקק בו אין תוכו נעשה רשות היחיד ע"י צד החיצון של הכתלים הואיל ואין בתוכו חלל גבוה ו' טפחים¹⁹⁷.

ואם אין הכתלים גבוהים עשרה אפילו בצד החיצון שלהם אין החקק נעשה רשות היחיד אלא אם כן הוא סמוך לכתלים פחות מג' טפחים¹⁹⁷ שאז מצטרף שפתו לגובה הכתלים להשלימם לעשרה ואע"פ שאין הכתלים גבוהים ו' אפילו בצד החיצון מכל מקום מצטרפים¹⁹⁹:

בג גג הבולט על מחיצות הבית בענין שאין מחיצות הבית ניכרים ונראים לעומדים על הגג²⁰⁰ כשמסתכלין תחת רגליהם²⁰¹ כגון גגין שלנו²⁰² אין אומרים במחיצות אלו גוד אסוק²⁰³ ולכן על גבי הגג אינו רשות היחיד אפילו הוא גבוה ורחב הרבה אלא כרמלית הוא ואם חלון פתוח לו מן הבית נעשה כולו כחורי רשות היחיד ורשות היחיד הוא²⁰⁴.

וכן זיזין הבולטים מן הכותל ויש בהם ד' על ד' הם כרמלית²⁰⁵ אלא אם כן חלון הבית פתוח להם²⁰⁶ לפי שאף שהם גבוהים עשרה אין אומרים בהם גוד אחיה מחיצה למטה עד לארצן הואיל והגדדים יכולים לבקוע התתייהם²⁰⁷ כמו שנתבאר למעלה¹⁹⁷.

ויש מי שאומר²⁰⁸ שגג הבולט אינו כרמלית אלא אם כן בולט ד' טפחים לתוך רשות הרבים או כרמלית שאז בליטה זו היא כרמלית כמו זיזים הבולטים ושאר הגג הוא פרוץ במילואו לבליטה זו שמחיצות הבית אין אומרים בהם גוד אסוק להפסיק בין בליטה זו לשאר הגג הואיל ואינן ניכרות למי שעומד על הגג אבל אם אין בבליטה ד' טפחים אינה כרמלית אלא מקום פטור ושאר הגג אע"פ שאין לו אלא מחיצות הבית ואין אומרים בהם גוד אסוק²⁰⁹ מכל מקום כיון שהבית שתחתיו רשות היחיד הרי רשות היחיד עולה עד לרקיע ואלא הוצרכו לומר גוד אסוק אלא בדבר שתחתיו אינו רשות היחיד גמורה

קצב רש"י תוס' ורא"ש שם. מ"ו ס"ק ו'.
קצג רא"ש שם. מור וש"ע שם. והיינו כשהחלון הוא ד' על ד', כדלקמן סי' שעד ס"ד.
קצד אף שהם למעלה מו'. תוס' ורא"ש שם לשיטת התלמוד שלנו. מור וש"ע שם. וכ"ה לקמן סי' שגג ס"ב.
קצה תוס' ורא"ש שם. מור וש"ע שם. והיינו כשהזיזין הם תוך ג' או ו' לחלון, כדלקמן שם.
קצו תוס' שם. מ"א סי' שגא ס"ק ה.
קצז סעיף ד'.
קצח עיולת שבת ס"ק ו'. מ"א סי' שעד ס"ה, ממשמעות התוס'. שם. אר"ה ר"ה שם ס"ק ו'. תוספת שבת שם ס"ק ו' וכאן ס"ק לה.
קצט מהרש"א תנ"ס שם.
ר הגהות מרדכי עירובין פ"ג בדיעת התוס'. ר"ת תנ"ס עירובין פ"ג ב' ד"ה גג. אור זרועי סי' קפ"א (אבל ראה לקמן סי' שס"א מ"ג). וברע"א סי' מ"ב וש"י.

קפא אפשר שתורף הדרבים כן: אע"פ שבגד הפנימי מצטרף שפת החקק לכתלים מ"מ צריכים אנו שגם בצד החיצון חזיו גבוהים ו'. וראה כינוס תורה שם. אה"ל שם ג' ע' קכב וא"ל. פסקי אר"ה ז' ע' 208.
קפב תוספות ישנים שבת שם. רא"ש שם. מ"א ס"ק ו'. וראה פ"ד צ"צ שם, א.
קפג רא"ש שם. מ"א שם.
קפו ראה ר"ן שם ד"ה אבי ר' גדל. וראה לעיל המעם "כיון שאין שם מחיצות גבוהות עשרה".
קפז מ"א שם.
קפח מוכה ד', ע"ג. מור וש"ע סי' תרל"ג. (לענין מוכה).
קפט עירובין צ"ב. א. רש"י שם ד"ה אף גג. תוס' שם פ"ג, א ד"ה במחיצות. רא"ש שם פ"ג ס"ב. מור וש"ע מ"ו.
קצ רש"י שם פ"ג, א ד"ה במחיצות.
קצא תוס' ורא"ש שם.

הלכות עירובין שמה

תרעו

בהקף מחיצות סביבה כגון עמוד כרשות הרבים וכיוצא בה"י (אלא שכיון ששאר הגג פרוץ במילואו לבלטתה שהיא מקום פטור אף הוא נעשה מקום פטור אם הבלטתה היא מקום פטור מב' רוחות הגג כגון שרישות הרבים או כרמלית מהלכת מב' רוחות הבית שנגג זה לא עיקף מבית שנפרץ במילואו מב' רוחותיו שאינו רשות היחיד אלא כרשות שנפרץ לו^(א) ויש לסמוך על דבריו להקל בדבריו סופרים:

בד' (חורים שבכתלים^(ב) כלפי כרמלית אינם ככרמלית^(ג) אם הם למעלה מג' טפחים^(ד) אלא אם כן יש בהם ד' על ד' ו^(ה) והם למטה מעשרה כמו שנתבאר בחורי רשות הרבים^(ו)):

בה' כרמלית הקילו בה מקולי רשות היחיד ומקולי רשות הרבים מקולי רשות היחיד שאין כרמלית בפחות מד' על ד' ומקולי רשות הרבים^(ז) שאין כרמלית למעלה מעשרה אלא מקום פטור הוא^(ח) לענין דבר שאינו מסוים כמו שנתבאר^(ט) כרשות הרבים אבל

קונטרס אחרון

(ג) כלפי כרמלית בו עי' ברא"ש^(א) דבמפלגין לא איצטריך לאשמועינן דהיינו שינויא דרבינא אלא במסוכין מיירי הפוסקים.

עיין במגיד משנה^(א) שבבב"ז^(ב) וע"כ מיירי למטה מ' דלמעלה פשוטא הא לא חורי כרמלית נינהו אלא חורי מקום פטור וא"כ לפי מה שסתם רמ"א בהג"ה סי"ח ובסי' שמ"ו^(ג) דאין מקום פטור בכרמלית הרי חורי כרמלית ככרמלית הם ואינם נדונים לפי רחבם כלל וגם לא לפי גבהם אלא גובה עשרה משום דלמעלה מ' לאו כרמלית היא כלל אבל גובה ג' ורוחב ד' אינו מעלה ומוריד כלל ולא דמי כלל לחורי רשות הרבים דלא כמגיד משנה וכו'.

או אפשר דבחורין כ"ע מודו דלא בטילי לגבי כרמלית דכמו שלפי דעת רש"י^(א) צריך לחלק בין קרקע חלקה רבין להיין דאמרינן מצא מין כו' בעירובין דף ט'^(ב) ובין דבר גובה ג' שהוא דבר בפני עצמו ואינו בטל לכרמלית כך י"ל להר"ן^(ג) וסיעתו שדבר הגבוה ג' שבטל היינו כשהוא כולו באורי הכרמלית דאפוקי תורין שמוקפין ככותלין מכל צד רק שמורות אתה לבר פתוחים לכרמלית לא בטילי לגבה.

ומ"ש רמ"א בסוף פ"ה^(א) על מחיצות שאין ביניהם ד' וכל זה כו' אבל כו' אף על גב דמוקפות בין החלל שביניהם לאורי הכרמלית יש לומר דמיירי בענין שגם המחיצות עצמן הן מקום פטור על גבה אפילו בהצטרפותן עם החלל שביניהם. אבל לפי מ"ש המג"א^(ב) על לשון ואין ביניהן כו' אי אפשר לומר כן דהא על גבה הוה רשות היחיד ככהאי גוונא כמו שנתבאר לעיל בפנים^(ג) וצ"ע לדינא^(ד).

- רא** וכתלעיל ס"א. וראה אנציקלופדיה תלמודית ערך גוד אסוק ציון 34.
- רב** ראה אבני מר ס"י רפ"ג ס"ק פ"ג.
- רג** עירובין פ"ג ב. מור ושירע ס"ה. וראה גם לקמן ס"י שמו ס"א.
- רד** אלה רבה, בשם עבודת הקדש – לענין הד"ה, וכתלעיל ס"ח. וראה קונטרס אחרון ס"ק ג, שלמטה מג' גם רש"י, מורה, כולקמן ס"י שס"ג ס"ג.

ציונים לקונטרס אחרון

- נח עירובין פ"ח ס"ה.
- נט ה"י שבת פי"ד ה"י.
- ס ד"ה חורי כרמלית, ובשו"ע סי"ז: אלא הם נדונים לגבי גבהם ורחבם.
- סא סע"ג ג.
- סב שבת ז, א ד"ה דע"י. ודיעה הא' דלקמן סכ"ה.
- סג ע"א, ולקמן ס"י שס"ה ס"ו.
- סד שם ד"ה אמר רב ששת. ודיעה הב' דלקמן סכ"ה.
- סה שהביא את דעת הר"ן הנ"ל גם על מ"ש בשו"ע ואין ביניהם כו'.
- סו ס"ק טז, דמייירי שבצירוף עובי הכתלים יש לו ד' על ד'.
- סז סע"ג ז וש"נ.
- סח כמה שפסק לקמן סכ"ז, שגם כשאין ביניהם כו' אין שם מקום פטור.

הלכות עירובין שמה-שמו

תרעז

דבר מסוים כגון ראש עמוד העומד בכרמלית אם יש בו ד' על ד' רשות היחיד הוא ואם אין בו ד' על ד' אף למטה מעשרה אינו כרמלית אלא מקום פטורי.¹

יש ואומרים² שאין מקום פטור בכרמלית אלא ברשות הרבים אבל בכרמלית אנו ואומרים מצא מין את מינו ונעורר³ דהיינו המקום פטור מצא את הכרמלית שהיא מינו שהיא ג"כ מקום פטור מן התורה ונעורר ונתחוק ע"י מינו⁴ להצטרף עמו ולהיות כמותו ולכן כל דבר שאין בו ד' על ד' שאינו חולק רשות לעצמו במל הוא אצל הכרמלית ונעשה כמוה אם הוא למטה מעשרה אבל אם הוא למעלה מעשרה מקום פטור הוא שאין כרמלית תופסת למעלה מעשרה אבל בור העומד בכרמלית אפילו עמוק מאה אמה הוא כרמלית אלא אם כן יש בו ד' על ד'⁵ שהכרמלית תופסת עד התהום ואין מקום פטור נהג שם וטו וכן עיקר⁶.

ולדברי הכל אין מקום פטור ברשות היחיד אלא כל מה שיש ברשות היחיד הוא רשות היחיד⁷:

בו כימים ונחלים מודדים אלו העשרה טפחים של כרמלית מעל פני המים ולא מן הקרקע⁸ לפי שהמים נחשבים כארץ עצמה⁹ ולכן כל המים וי' טפחים למעלה על פני המים הם כרמלית למעלה מעשרה הוא מקום פטור:

בז איהוה מקום פטור כל מקום גבוה שברשות הרבים שאין בו ד' על ד' והוא גבוה משלשה ולמעלה¹⁰ עד לרקיע¹¹ או הריץ שאין בו ד' טפחים רוחב ועמוק משלשה ורב ועד התהום¹² אפילו הוא ארוך אלף אמה¹³ וכן מחיצות הגבוהות משלשה ועד לרקיע ואין בנייה¹⁴ ד' על ד' הרי בנייהם מקום פטור¹⁵ אם הם ברשות הרבים אבל בכרמלית אין שם מקום פטור כלל¹⁶ אלא למעלה מ' טפחים וכל שכן ברשות היחיד כמו שנתבאר¹⁷:

שמו דיני עירובין מן התורה ובו י"ג סעיפים:

א מן התורה אינו חייב אלא כשמוציא הפני בתלוי¹⁸ מרשות היחיד או מכניסו מרשות הרבים לרשות היחיד או שעומד ברשות היחיד וזורקן או מושיטו לרשות הרבים או להפך והכמים אסרו ההוצאה וההכנסה והוריקה והויטמה מכרמלית לרשות הרבים או לרשות היחיד או מהן לכרמלית אבל מקום פטור מותר להוציא ולהכניס ממנו לרשות היחיד ולרשות הרבים ומהן לתוכו וכן לזרוק ולהושיט¹⁹.

רי רש"י שם ד"ה דקד' א' רמ"א ס"ח בשם יש הלוקם. דעת החולקים ולקמן ס' סשה ס"ז. ראה גם קונטרס אחרון ס"ק ג'.
ריא ר"ן שבת שם ד"ה אמר רב ששת. הנהו מיימוניות הל' שבת פמ"ז סוף אות ד. רמ"א ס"ח וריעה דא' שבס"ח.
ריב עירובין מ' א.
ריג רש"י שם ד"ה ונעורר.
ריד רמב"ם הל' שבת פ"ד ה"ו. מור ורמ"א ס"ח.
רטו כסף משנה שם. כ"י ד"ה בור העומד. רמ"א שם.
רטז שכך כתב רמ"א בפ"ה ובס"י שמו ס"ג. אפילו אומא ס"ק יא.
ריז מ"ג שם ה"ו. רמ"א ס"ח. וכ"ה לעיל ס"ח וט"ז.
ריח רב תוס' ורבה בר רב הונא שבת ק' ב. מור וש"ע ס"ח.
ריט גמרא שם. לכוש ס"ח.

סימן שמו

א היינו שמהלך בתלוי ומוציא החפץ בידו, וכדלעיל ס' שא ס"ב.
ב מור וש"ע ס"א, מברייטא שבת ג' א. מושגה צ"א.